

УСТАВ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ¹

Преамбула

(замењена је Амандманом LXVI)

"Поштујући вољу својих конститутивних народа и грађана да образују и очувају Републику Српску и да уставно уређење Републике утемеље на поштовању људског достојанства, слободe и једнакости, националној равноправности, демократским институцијама, владавини права, социјалној правди, плуралистичком друштву, гарантовању и заштити људских слобода и права као и права мањинских група у складу са међународним стандардима, забрани дискриминације и уважавању правила тржишне економије;

у жељи да обезбеди мир, толеранцију и опште благостање;

у намери да допринесе развоју пријатељских односа међу народима и државама; изражавајући одређеност Републике Српске за потпуно поштовање и доследно примењивање Општег оквирног споразума о миру за Босну и Херцеговину, којим се недвосмислено прихвата, потврђује и гарантује уставноправни положај Републике Српске, као једног од два ентитета у саставу Босне и Херцеговине;

Народна скупштина Републике Српске доноси"

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Члан 1, који је замењен Амандманом XLIV, замењује се Амандманом LXVII, који гласи:

"Република Српска је јединствен и недељив уставноправни ентитет.

Република Српска самостално обавља своје уставотворне, законодавне, извршне и судске функције.

Република Српска је један од два равноправна ентитета у Босни и Херцеговини.

Срби, Бошњаци и Хрвати, као конститутивни народи, Остали и грађани, равноправно и без дискриминације учествују у вршењу власти у Републици Српској."

Члан 2.

Став 1. члана 2. замењен је Амандманом XLV, који гласи:

¹ На основу закључка Народне скупштине Републике Српске, од 14. септембра 1992. године и члана 61. став 1. алинеја 9. Пословника Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 3/92), Законодавно-правна комисија Народне скупштине, на седници одржаној 17. децембра 1992. године, утврдила је Пречишћени текст Устава Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 3/92, 6/92, 8/92, 15/92 и 19/92). У Пречишћени текст Устава интегрисани су Амандмани XXVI-XLIII, Амандмани XLIV-LI, Амандман LI, Амандман LII, Амандман LIII, Амандмани LIV-LXV, Амандмани LXVI-XCVIII, Амандмани XCIX-CIII, Амандмани CIV-CV, Амандмани CVI-CXIII, Амандмани CXIV и Амандмани CXV-CXXI.

"Територија Републике је јединствена, недељива и неутуђива."

Став 2. члана 2. замењен је Амандманом LV, који гласи:

"Споразум о промени међуентитетске линије разграничења између Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине може се изнети на потврду путем референдума у Републици."

У ставу 2. члана 2. у тачки 1. Амандмана LV реч "граница" замењена је речима "међуентитетска линија разграничења" (Амандман LXVIII).

Члан 3.

Члан 3. замењен је тачком 1. Амандмана LVI, која гласи:

"Републици припадају све државне функције и надлежности осим оних које су Уставом Босне и Херцеговине изричито пренесене на њене институције."

Члан 4.

Члан 4. замењен је тачком 2. Амандмана LVI, која гласи:

"Република може, сходно Уставу Босне и Херцеговине, да успоставља специјалне паралелне односе са Савезном Републиком Југославијом и њеним републикама чланицама."

Члан 5.

Уставно уређење Републике темељи се на:

- гарантовању и заштити људских слобода и права у складу са међународним стандардима;

- обезбеђивању националних равноправности и заштити виталних интереса конститутивних народа;

- социјалној правди;

- владавини права;

- тржишној привреди;

- вишестраначком систему;

- парламентарној демократији и подели власти;

- слободним изборима;

- локалној самоуправи;

- заштити права етничких група и других мањина.

У алинеји 2. става 1. члана 5. иза речи "обезбеђивању националних равноправности" додате су речи "и заштити виталних интереса конститутивних народа" (Амандман LXIX).

Члан 6.

Став 1. члана 6. замењен је Амандманом XLVII, који гласи:

"Грађани Републике имају држављанство Републике Српске."

Став 2. члана 6. замењен је Амандманом LXX, који гласи:

"Грађанин Републике Српске не може бити лишен држављанства."

Члан 7.

Став 1. члана 7. замењен је Амандманом LXXI, који гласи:

"Службени језици Републике Српске су: језик српског народа, језик бошњачког народа и језик хрватског народа. Службена писма су ћирилица и латиница."

На подручјима где живе друге језичке групе у службеној употреби су и њихови језици и писма, на начин одређен законом.

Члан 8.

Република има заставу, грб и химну.
Изглед заставе и грба и текст химне уређују се уставним законом.

Члан 9.

Главни град Републике је Сарајево.

II. ЉУДСКА ПРАВА И СЛОБОДЕ

Члан 10.

Грађани Републике су равноправни у слободама, правима и дужностима, једнаки су пред законом и уживају исту правну заштиту без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вероисповест, социјално порекло, рођење, образовање, имовно стање, политичко и друго уверење, друштвени положај или друго лично својство.

Члан 11.

Живот човека је неприкосновен.
Смртна казна може се изузетно прописати и изрећи само за најтеже облике тешких кривичних дела.

Члан 12.

Слобода и лична безбедност човека су неповредиви.
Никоме се не може одузети или ограничити слобода, осим у случајевима и по поступку који су утврђени законом.

Члан 13.

Људско достојанство, телесни и духовни интегритет, човекова приватност, лични и породични живот су неповредиви.

Члан 14.

Нико не сме бити подвргнут мучењу, свирепом, нехуманом или понижавајућем поступању или кажњавању.
Забрањено је и кажњиво свако изнуђивање признања и изјава.
Забрањено је на било ком лицу, без његовог пристанка, вршити медицинске и друге научне огледе.

Члан 15.

Незаконито лишавање слободе је кажњиво.
Лишење слободе може трајати само док постоје законски услови за то.
Лице за које постоји основана сумња да је извршило кривично дело може бити притворено и задржано у притвору само кад је то неопходно ради вођења кривичног поступка или ради безбедности људи.
Притвор се одређује одлуком суда, а само изузетно, под условима одређеним законом, одлуком другог законом овлашћеног органа - најдуже до три дана.

Лицу које је притворено мора се уручити писмено образложено решење у часу притварања. Против овог решења притворено лице има право жалбе.

Члан 16.

Свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом и другим државним органом и организацијом.

Свакоме је зајамчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на законом заснованом интересу.

Члан 17.

Свако има право на накнаду штете коју му незаконитим или неправилним радом наносе службено лице или државни орган, односно организација која врши јавна овлашћења.

Лице које је неоправдано осуђено или незаконито и без основа лишено слободе, има право на рехабилитацију, накнаду штете, јавно извињење и друга законом утврђена права.

Члан 18.

Лицу оптуженом за кривично дело јамчи се праведно суђење.

Оптужено лице мора бити у најкраћем законском року обавештено о разлозима оптужбе.

Оптуженом лицу не може се судити у његовој одсутности.

Оптуженом који није доступан суду може се судити у одсутности само у законом одређеним случајевима.

Члан 19.

Зајамчено је право на одбрану.

Јамчи се право на слободан избор браниоца и несметано општење са њим.

Бранилац не може бити позван на одговорност за радње предузете у поступку одбране.

Члан 20.

Нико не може бити кажњен за дело које, прије него што је учињено, није било законом предвиђено као кажњиво дело, нити му се може изрећи казна која за то дело није законом била предвиђена.

Нико не може бити сматран кривим за кривично дело док то не буде утврђено правоснажном судском одлуком.

Члан 21.

Грађани се могу слободно кретати, настањивати и боравити на територији Републике, слободно напуштати ту територију и на њу се слободно враћати.

Законом се могу увести ограничења кретања само ако је то неопходно ради вођења кривичног поступка или ради заштите безбедности и здравља људи.

Никаква ограничења из политичких разлога не могу бити установљена.

Члан 22.

У члану 22. брисане су речи: "**и Југославије**" (Амандман LVII тачка 4).

Слобода и тајност дописивања и других облика општења су неповредиви.

Законом се може прописати да се само на основу одлуке суда може одступити од начела неповредивости слободе и тајности дописивања и других облика општења, ако је то неопходно ради провођења кривичног поступка или ради безбедности Републике.

Члан 23.

Зајамчена је заштита тајности података о личности. Прикупљање, обрада и сврха коришћења личних података, уређују се законом.

Забрањено је коришћење података о личности које је супротно утврђеној сврси њиховог прикупљања.

Грађани имају право да траже и добијају све податке о себи, садржане у актима државних органа и у другим службеним евиденцијама.

Члан 24.

Стан је неповредив.

Законом се може прописати да службено лице на основу налога суда може ући у стан или друге просторије против воље њиховог држаоца и извршити претрес. Претрес се врши у присуству два сведока.

Службено лице може, под условима утврђеним законом, ући у туђи стан или друге просторије и без одлуке суда извршити претрес ако је то неопходно ради хватања учиниоца кривичног дела или ради спасавања људи и имовине.

Члан 25.

Зајамчена је слобода мисли и опредељења, савести и уверења, као и јавног изражавања мишљења.

Члан 26.

Зајамчена је слобода штампе и других средстава јавног обавјештавања.

У ставу 2. члана 26. реч "**неовисних**" замењена је речју "**новинских**" (Амандман XLIII тачка 1).

Слободно је оснивање новинских и издавачких предузећа, издавање новина и јавно обавештавање другим средствима у складу са законом.

Цензура штампе и других видова јавног обавештавања је забрањена.

Средства јавног обавештавања дужна су да благовремено, истинито и објективно обавештавају јавност.

Јамчи се право на исправку неистинитог обавештавања којим се повређује нечије право или на закону засновани интерес, као и право на накнаду штете настале по том основу.

Члан 27.

Научно, културно и уметничко стварање је слободно.

Зајамчена је заштита моралних и имовинских права по основу научног, културног, уметничког и другог интелектуалног стваралаштва.

Члан 28.

Јамчи се слобода вероисповести.

Верске заједнице су једнаке пред законом, слободне у вршењу верских послова и верских обреда, могу оснивати верске школе и изводити верску наставу у свим школама свих степена образовања, бавити се привредним и другим делатностима, примати поклоне, стварати задужбине и њима управљати, у складу са законом.

Српска православна црква је црква српског народа и других народа православне вере.

Став 4. члана 28. брисан је Амандманом LXXII.

Члан 29.

Грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран.

Бирачко право је опште и једнако, избори су непосредни, а гласање тајно.

Члан 29. допуњен је тачком 5. Амандмана LVII, која гласи:

"Бирачко право на основу члана 29. стиче се након претходног пребивалишта у одређеном месту у трајању које се утврђује законом."

Члан 30.

Грађани имају право на мирно окупљање и јавни протест.

Слобода окупљања може се законом ограничити само ради заштите безбедности људи и имовине.

Члан 31.

Зајамчена је слобода политичког организовања и деловања у складу са законом.

Забрањено је политичко организовање и деловање усмерено на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике, кршење Уставом зајамчених слобода и права и распиривање националне, расне или верске мржње и нетрпељивости.

Члан 32.

Грађани имају право да јавно износе мишљење о раду државних и других органа и организација, да им подносе представке, петиције и предлоге и да на њих добију одговор.

Нико не може бити позван на одговорност нити трпети друге штетне последице због јавно израженог мишљења о раду државних органа или ставова изнесених у представци, петицији и предлогу, осим ако је тиме учинио кривично дело.

Члан 33.

Грађани имају право да учествују у обављању јавних послова и да под једнаким условима буду примљени у јавну службу.

Члан 34.

Грађанину се гарантује слобода изражавања националне припадности и културе и право употребе свог језика и писма.

Нико није дужан да се изјашњава о својој националној припадности.

Став 3. члана 34. брисан је на основу тачке 6. Амандмана LVII.

Члан 35.

Човек има право на здраву животну средину. Свако је, у складу са законом, дужан да у оквиру својих могућности штити и унапређује животну средину.

Члан 36.

Породица, мајка и дете имају посебну заштиту.
Брак и односи у браку и породици уређују се законом.
Право је човека да слободно одлучује о рађању деце.
Родитељи имају право и дужност да се старају о подизању и васпитању деце.
Деца су дужна да се старају о својим родитељима којима је потребна помоћ.
Деца рођена ван брака имају једнака права и дужности као и деца рођена у браку.
Малолетници о којима се родитељи не старају, као и лица која нису у могућности да се сама старају о себи и заштити својих права и интереса, имају посебну заштиту.

Члан 37.

Свако има право на заштиту здравља.
Зајамчено је право на здравствену заштиту, у складу са законом.
Деца, труднице и стара лица имају право на здравствену заштиту из јавних прихода, а друга лица под условом утврђеним законом.

Члан 38.

Свако има право на школовање под једнаким условима.
Основно школовање је обавезно и бесплатно.
Свакоме је под једнаким условима доступно средњошколско и високошколско образовање.
У ставу 4. члана 38. речи: "**и училишта**" брисане су (Амандман XLIII тачка 2).
Грађани могу оснивати приватне школе, у складу са законом.

Члан 39.

Свако има право на рад и слободу рада.
Принудни рад је забрањен.
Свако је слободан у избору занимања и запослења и под једнаким условима му је доступно радно место и функција.
Запосленима може престати радни однос противно њиховој вољи на начин и под условима који су утврђени законом и колективним уговором.
Свако по основу рада има право на зараду, у складу са законом и колективним уговором.

Члан 40.

Запослени имају право на ограничено радно време, дневни и седмични одмор, те плаћени годишњи одмор и одсуства, у складу са законом и колективним уговором.
Запослени имају право на заштиту на раду, у складу са законом.
Омладина, жене и инвалиди имају посебну заштиту.

Члан 41.

Зајамчена је слобода синдикалног организовања и деловања.

Члан 42.

Запослени имају право на штрајк, под условима утврђеним законом.

Члан 43.

Право запослених и чланова њихових породица на социјалну сигурност и социјално осигурање уређује се законом и колективним уговором.

Јамчи се, под условима утврђеним законом, право на материјално обезбеђење за време привремене незапослености.

Грађанима који су делимично способни за рад обезбеђују се оспособљавање за одговарајући посао и услови за њихово запошљавање, у складу са законом.

Република обезбеђује помоћ и социјалну сигурност грађанима који су неспособни за рад и немају средства за издржавање.

Члан 44.

Странци имају људска права и слободе утврђене уставом и друга права утврђена законом и међународним уговорима.

Став 2. члана 44. брисан је Амандманом LXXIII.

Члан 45.

Свако је дужан да се придржава Устава и закона.

Свако је дужан да савесно и одговорно врши поверену му јавну функцију.

Члан 46.

Свако је дужан да другом пружи помоћ у невољи и да учествује у отклањању опште опасности.

Члан 47.

(Члан 47. брисан је на основу тачке 7. Амандмана LVII).

Члан 48.

Права и слободе зајамчени овим уставом не могу се одузети ни ограничити.

Став 2. члана 48. брисан је на основу тачке 8. Амандмана LVII.

Обезбеђује се судска заштита слобода и права зајамчених овим уставом.

Ко се огрешио о људска права и основне слободе зајамчене овим уставом, лично је одговоран за то и не може се правдати ничијим наређењем.

Члан 49.

Слободе и права се остварују, а дужности испуњавају непосредно на основу устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих од њих утврђују законом.

Законом се може прописати начин остваривања појединих права и слобода само када је то неопходно за њихово остваривање.

Став 3. члана 49. брисан је Амандманом тачка 3.

Поглавље о људским правима и основним слободама допуњено је тач. 1. до 3. Амандмана LVII, које гласе:

"У случају различитости у одредбама о правима и слободама између Устава Републике Српске и Устава Босне и Херцеговине, примењују се оне одредбе које су за појединца повољније.

Одредбе чланова 10, 21, 30, 32, 33, 34, 38. и 43. Устава о правима и слободама грађана третирају се као одредбе о људским правима и основним слободама и односе се на све, а не само на грађане.

Одредбе чланова 13, 22, 23, 24, 25, 26, 28. и 30. Устава о правима и слободама оствариће се у складу са одговарајућим одредбама чланова 8. до 11. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода."

Ш. ЕКОНОМСКО И СОЦИЈАЛНО УРЕЂЕЊЕ

Члан 50.

Економско и социјално уређење заснива се на равноправности свих облика својине и слободном привређивању, самосталности предузећа и других облика привређивања у стицању и расподели добити и слободном кретању робе, рада и капитала у Републици као јединственом привредном простору.

Члан 51.

Република мерама економске и социјалне политике подстиче економски развој и повећање социјалног благостања грађана.

Члан 52.

Слободно предузетништво може се законом ограничити ради заштите интереса Републике, човекове околине, здравља и безбедности људи.

Забрањени су монополи.

Члан 53.

Република обезбеђује заштиту потрошача.

Члан 54.

Сви облици својине имају једнаку правну заштиту.

Члан 55.

Јамчи се право наслеђивања, у складу са законом.

Члан 56.

Законом се може ограничити или одузети право својине, уз правичну накнаду.

Члан 56. допуњен је тачком 1. Амандмана XXXI, која гласи:

"За време ратног стања, непосредне ратне опасности или ванредног стања законом се може ограничити располагање или утврдити посебан начин коришћења дела средстава правних и физичких лица."

Члан 57.

Члан 57. замењен је Амандманом XLVIII, који гласи:

"Страна лица могу стицати право својине и права на основу улагања капитала, у складу са законом.

Својинска и друга права страног улагача стечена на основу уложеног капитала, не могу се ограничити или одузети законом или другим прописом.

Јамчи се право страном лицу да обавља привредну или другу делатност и права по основу пословања, под условима који се не могу мењати на његову штету.

Страном улагачу јамчи се слободно изношење добити и уложеног капитала из Републике.

Законом се може, изузетно, када то захтева општи друштвени интерес, утврдити у којим делатностима, односно подручјима, страно лице не може основати властито предузеће."

Члан 58.

Својинска права и обавезе над средствима у друштвеној својини и услови под којима се та средства преносе у друге облике својине уређују се законом.

Став 2. члана 58. замењен је тачком 2. Амандмана XXXI, која гласи:

"Средства у друштвеној и државној својини могу се отуђивати, по правилу, само по тржишним критеријима."

Члан 59.

Ставови 1, 2. и 3. овог члана брисани су Амандманом LXXIV.

Употреба и искоришћавање ствари од посебног културног, научног, уметничког или историјског значаја или од значаја за заштиту природе и човекове околине могу се на основу закона ограничити, уз пуну накнаду власнику.

Законом се уређује заштита, коришћење, унапређивање и управљање добрима од општег интереса, као и плаћање накнаде за коришћење добара од општег интереса и градског грађевинског земљишта.

Члан 60.

Физичка и правна лица остварују својинска права на непокретности према њиховој природи и намени, у складу са законом.

Јамчи се својина на пољопривредно земљиште, а на шуме и шумско земљиште у законом утврђеним границама.

Члан 61.

Република јамчи минимум социјалне сигурности грађана и обезбеђује функционисање јавних служби, у складу са законом.

Финансирање јавних служби врши се преко фондова и буџета, у складу са законом.

Члан 62.

Република и општина буџетом утврђују јавне приходе и јавне расходе.

Средства буџета су порези, таксе и други законом утврђени приходи.

Члан 63.

Обавеза плаћања пореза и других дацбина је општа и утврђује се према економској снази обвезника.

Члан 64.

Република штити и подстиче:

- рационално коришћење природних богатстава у циљу заштите и побољшања квалитета живота и заштите и обнове средине у општем интересу;
- очување и обогаћивање историјског, културног и уметничког блага;
- научноистраживачки рад;
- штедњу у свим њеним облицима, а посебно штедњу која је усмерена на привредне активности и откуп станова;
- задруге и задругарство;
- занатство;
- физичку културу и спорт.

Члан 65.

Запослени имају право учешћа у управљању предузећем, у складу са законом.
У управљању фондовима и добрима у државној својини законом се обезбеђује утицај грађана.

IV. ПРАВА И ДУЖНОСТИ РЕПУБЛИКЕ

Члан 66.

Права и дужности Републике врше Уставом одређени републички органи.

Људска права и слободе, једнакост пред законом, самосталност и једнак положај предузећа и других организација, уставни положај и права јединица локалне самоуправе основа су и мера овлашћења и одговорности републичких органа.

Члан 67.

Републички органи, у оквиру Уставом утврђених права и дужности Републике, утврђују политику, доносе и извршавају законе, друге прописе и опште акте, врше заштиту уставности и законитости.

Органима и организацијама у општинама може се поверити извршавање закона и осталих прописа и општих аката из оквира права и дужности Републике.

Законом се уређује одговорност за извршавање закона, других прописа и општих аката.

Члан 68.

Члан 68. замењен је Амандманом XXXII, који гласи:

"Република уређује и обезбеђује:

1) интегритет, уставни поредак и територијалну целокупност Републике;

У подтачки 1) Амандмана XXXII речи: **"сувереност, независност"** замењене су речима: **"интегритет, уставни поредак"** (тачка 1. Амандмана LVIII).

2) безбедност;

У тачки 2. Амандмана XXXII речи: **„одбрану и“** брисане су (Амандман CXV).

Тачка 3. члана 68. замењена је Амандманом CVI, који гласи:

"3) мере из своје надлежности за случај ратног стања и ванредног стања које прогласе институције Босне и Херцеговине, као и мере за случај ванредног стања које прогласе институције Републике Српске.

Одредбе тачке 3. овог члана се не односе на употребу војске и друге мере из надлежности институција Босне и Херцеговине";

4) уставност и законитост;

5) остваривање и заштиту људских права и слобода;

6) својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора, економске односе са иностранством, који нису пренесени на институције Босне и Херцеговине, тржиште и планирање;

У подтачци 6) Амандмана XXXII иза речи: "економске односе са иностранством" додате су речи: "који нису пренесени на институције Босне и Херцеговине" (тачка 2. Амандмана LVIII).

7) банкарски и порески систем;

У подтачци 7) Амандмана XXXII речи: "монетарни", "девизни" и "царински" се бришу (тачка 3. Амандмана LVIII).

8) основне циљеве и правце привредног, научног, технолошког, демографског и социјалног развоја, развоја пољопривреде и села, коришћење простора, политику и мере за усмеравање развоја и робне резерве;

9) контролу законитости располагања средствима правних лица и прикупљање статистичких и других података од општег интереса;

10) организацију, надлежности и рад државних органа;

11) систем јавних служби;

12) радне односе, заштиту на раду, запошљавање, социјално осигурање и друге облике социјалне заштите, здравство, борачку и инвалидску заштиту, бригу о деци и омладини, образовање, културу и заштиту културних добара, физичку културу;

13) заштиту животне средине;

14) систем јавног информисања;

15) међународну сарадњу, осим оне која је пренесена институцијама Босне и Херцеговине.

У подтачци 15) Амандмана XXXII додате су речи: "осим оне која је пренесена институцијама Босне и Херцеговине" (тачка 4. Амандмана LVIII).

Тачка 16. члана 68. брисана је Амандманом LXXV.

17) финансирање остваривања права и дужности Републике;

18) друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом".

V - ОРГАНИЗАЦИЈА РЕПУБЛИКЕ

Члан 69.

Државна власт у Републици организује се на начелу поделе власти.

Уставотворну и законодавну власт остварује Народна скупштина.

Став 2. члана 69. допуњен је тачком 1. Амандмана LXXVI, која гласи:

"Законодавну власт ће у Републици Српској вршити Народна скупштина и Веће народа. Закони и други прописи које изгласа Народна скупштина, а који се тичу питања виталног националног интереса било којег од конститутивних народа ступају на снагу тек након усвајања у Већу народа."

Став 3. члана 69. замењен је Амандманом XXXIII, који гласи:

"Републику представља и њено државно јединство изражава председник Републике."

Извршну власт врши Влада.

Судска власт припада судовима.

Заштиту уставности и законитости обезбеђује Уставни суд.

Члан 69. допуњен је и тачком 2. Амандмана LXXVI, који гласи:

"Од ниже неведених функција, највише две се могу попунити из реда једног конститутивног народа или из реда Осталих:

- 1) председник Владе,**
- 2) председавајући Народне скупштине Републике Српске,**
- 3) председавајући Већа народа,**
- 4) председник Врховног суда,**
- 5) председник Уставног суда,**
- 6) републички јавни тужилац."**

1. Народна скупштина

Члан 70.

Народна скупштина:

1. одлучује о промени Устава;
2. доноси законе, друге прописе и опште акте;
3. доноси план развоја, просторни план, буџет и завршни рачун;
4. утврђује територијалну организацију Републике;
5. расписује републички референдум;
6. расписује републички јавни зајам и одлучује о задужењу Републике;
7. расписује изборе за народне посланике и за председника Републике;
8. бира, именује и разрешава функционере, у складу са Уставом и законом;
9. врши контролу рада Владе и других органа који су јој одговорни, у складу са Уставом и законом;
10. даје амнестију;
11. обавља и друге послове у складу са Уставом и законом.

Члан 70. допуњен је Амандманом LIX, који гласи:

"Народна скупштина:

- 1. бира делегате из Републике у Веће народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине;**
- 2. ратификује споразуме које Република закључи са државама и међународним организацијама уз пристанак Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине."**

Став 3. члана 70. замењен је Амандманом CVII, који гласи:

"Народна скупштина, у складу са Уставом и законом, проглашава:

Ванредно стање за Републику или део Републике у случају угрожавања безбедности, услед елементарних непогода (поплава, земљотреса и пожара), природних катастрофа, епидемија, повреда људских права и слобода и нормалног функционисања уставних органа Републике.

Одредбе става 3. овог члана се не односе на употребу војске и друге мере из надлежности институција Босне и Херцеговине."

Члан 70. допуњен је Амандманом LXXVII, који гласи:

"Витални национални интереси конститутивних народа су дефинисани на следећи начин:

- остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти;
- идентитет једног конститутивног народа;
- уставни амандмани;
- организација органа јавне власти;
- једнака права конститутивних народа у процесу доношења одлука;
- образовање, вероисповест, језик, неговање културе, традиције и културно наслеђе;
- територијална организација;

- систем јавног информисања;
- и друга питања која би се третирали као питања од виталног националног интереса уколико тако сматра 2/3 једног од клубова делегата конститутивних народа у Већу народа."

Члан 70. допуњен је и Амандманом LXXXII, који гласи:

"а) Процедура за законе у вези са виталним интересима како је дефинисано у листи из Амандмана LXXVII.

Закони или други прописи или акти које изгласа Народна скупштина ће се доставити и разматрати од стране Већа народа ако се исти односи на витални интерес дефинисан у Амандману LXXVII.

Уколико више од једног председавајућег или потпредседавајућег Већа народа сматра да закон спада у питања од виталног интереса дефинисана у Амандману LXXVII закон ће бити уврштен на дневни ред Већа народа као питање од виталног интереса.

Ако само један председавајући или потпредседавајући тврди да закон спада у питања од виталног интереса двотрећинска већина одговарајућег клуба може прогласити да је реч о питању са листе виталних интереса. У том случају ће се следити процедура описана у ставу "б" у даљем тексту.

Председавајући и потпредседавајући морају донети одлуку у року од једне седмице.

Уколико већина сваког клуба који има делегате у Већу народа гласа за такве законе или друге прописе или акте, сматраће се да су они усвојени.

Уколико се у Већу народа постигне сагласност о амандманима такав закон, пропис или акт се поново подноси Народној скупштини на одобравање.

Уколико сагласност није могућа у Већу народа или уколико се на предлог амандмана не добије сагласност формираће се заједничка комисија од представника Народне скупштине и Већа народа. Заједничка комисија је састављена на паритетном основу и одлуке доноси консензусом. Заједничка комисија усаглашава текст закона.

Уколико се текст закона усагласи закон се сматра усвојеним.

Уколико се не постигне сагласност, закон неће бити усвојен, те се исти враћа предлагачу на нови поступак. У том случају предлагач не може поново поднети исти текст закона, прописа или акта.

б) Процедуре за законе који се односе на витални национални интерес уколико је одлучено 2/3 већином једног од клубова конститутивних народа у Већу народа.

У случају да 2/3 једног од клубова конститутивних народа у Већу народа одлучи да се закон, акт или пропис односи на витални интерес, закон ће разматрати Веће народа.

Уколико већина сваког клуба заступљеног у Већу народа гласа за тај закон, други пропис или акт, исти се сматра усвојеним.

Уколико се Веће народа усагласи о амандманима, закон, пропис или акт се поново доставља на одобрење Народној скупштини.

Уколико заједничка комисија из тачке а) не постигне сагласност, питање се прослеђује Уставном суду Републике Српске да донесе коначну одлуку да ли се предметни закон односи на витални интерес једног од конститутивних народа.

Веће за заштиту виталног интереса при Уставном суду Републике Српске одлучује о прихватљивости таквих случајева 2/3 већином у року од једне седмице, а у року од месец дана одлучује о меритуму случајева који се сматрају прихватљивим.

У случају да процедуру према ставу б) покрене 2/3 већина једног од клубова, потребан је глас најмање двојице судија да би суд одлучио да се ради о виталном интересу.

Уколико Суд донесе позитивну одлуку о виталном интересу, тај закон се сматра неусвојеним, те се документ враћа предлагачу који треба покренути нову процедуру. У том случају предлагач не може поново доставити исти текст закона, прописа или акта.

У случају да Суд одлучи да се предметни закон не односи на витални интерес, сматра се да је закон усвојен / биће усвојен простом већином."

Члан 71.

Став 1. члана 71. замењен је Амандманом LII, који гласи:

"Народна скупштина има 83 народна посланика."

Став 2. члана 71. замењен је тачком 2. Амандманом XXXVI, која гласи:

"Изборним законима се утврђују изборне јединице и систем поделе мандата којима се обезбеђује да све општине буду на одговарајући начин заступљене у Народној скупштини."

Народни посланици се бирају непосредно и тајним гласањем.

Избор и престанак мандата народних посланика и образовање изборних јединица уређују се законом.

Члан 71. допуњен је Амандманом LXXVIII, који гласи:

"Најмање четири члана једног конститутивног народа ће бити заступљено у Народној скупштини."

Ни један посланик у Народној скупштини/општинској скупштини не може вршити функцију делегата у Већу народа.

Састав Већа народа ће бити паритетан, тако да сваки конститутивни народ има исти број заступника.

Веће народа има по осам чланова из сваког конститутивног народа и четири члана из реда Осталих.

Остали имају право да равноправно учествују у поступку већинског гласања.

Чланове Већа народа бира одговарајући клуб посланика у Народној скупштини.

У случају да број чланова једног клуба делегата у Већу народа буде већи од броја представника у одговарајућем клубу Народне скупштине, додатни број делегата ће бирати клуб који ће се формирати у ту сврху из реда одборника у скупштинама општина у Републици Српској."

Члан 72.

Народни посланици се бирају на четири године.

Члан 72. допуњен је Амандманом XXXIX и Амандманом LX, који гласе:

"На предлог најмање 30 народних посланика, Народна скупштина може, двотрећинском већином гласова од укупног броја посланика, скратити свој мандат."

За време ратног стања и непосредне ратне опасности мандат Народне скупштине се продужава док то стање траје.

Народна скупштина не може скратити свој мандат за време ратног стања и непосредне ратне опасности.

У случају да Народна скупштина скрати свој мандат или буде распуштена, избори за нову Народну скупштину морају се одржати у року од 60 дана од дана доношења одлуке о скраћивању мандата. Изборе расписује председник Републике.

Скраћивањем мандата Народне скупштине престаје и мандат Владе.

Председник Републике може, пошто саслуша мишљење председника Владе и председника Народне скупштине, одлучити да Народна скупштина буде распуштена."

У ставу 4. тачке 1. Амандмана XXXIX иза речи: "скрати свој мандат" додате су речи: "или буде распуштена" (тачка 2. Амандмана LX).

Члан 72. допуњен је и Амандманом LXXIX, који гласи:

"Мандат чланова Већа народа траје четири године."

Скраћивањем мандата Народне скупштине и распуштањем Народне скупштине престаје и мандат Већа народа."

Члан 73.

Члан 73, који је допуњен Амандманом LXXX, замењен је Амандманом XCIX, који гласи:

"Посланици у Народној скупштини и чланови Већа народа неће бити кривично или грађански одговорни за било који поступак извршен у оквиру њихових дужности у Народној скупштини односно Већу народа."

Члан 74.

Народна скупштина ради у сталном заседању.
Седнице Народне скупштине сазива и председава им председник Скупштине.
Председник је дужан сазвати седницу на захтев једне трећине народних посланика, председника Републике и Владе.

Члан 75.

Овај члан је замењен Амандманом XXXVII, који гласи:
"Народна скупштина одлучује већином гласова свих народних посланика, ако Уставом није предвиђена посебна већина."

Члан 76.

Овај члан је замењен Амандманом XXXVIII, који гласи:
"Право предлагања закона, других прописа и општих аката имају председник Републике, Влада, сваки народни посланик или најмање 3.000 бирача."
Став 2. члана 76. брисан је Амандманом LXXXI.

Члан 77.

Народна скупштина може одлучити да о појединим питањима из своје надлежности одлуку донесе након претходног изјашњавања грађана на референдуму.

Члан 78.

Народна скупштина уређује свој рад и организацију и начин остваривања права и дужности посланика.

Члан 79.

Народна скупштина има председника и два потпредседника које бира на период од четири године.

2. Председник Републике

Члан 80.

Председник Републике:
1. представља Републику;
2. предлаже Народној скупштини кандидата за председника Владе;
Тачка 3. става 1. члана 80. замењена је Амандманом XCIII, који гласи:
"3. предлаже Народној скупштини кандидате за председника и судије Уставног суда на предлог Високог судског и тужилачког савета";
Тачка 4. став 1. члана 80. замењена је тачком 2. Амандмана XL, која гласи:

"4. Председник Републике указом проглашава закон у року од седам дана од дана његовог усвајања у Народној скупштини. У том року председник Републике може захтевати од Народне скупштине да поново одлучује о закону.

Председник Републике је дужан да прогласи закон који је поново усвојен у Народној скупштини";

5. даје помиловања;

6. додељује одликовања и признања утврђена законом;

7. обавља и друге послове у складу са Уставом.

Тачка 1. става 2. члана 80. замењена је Амандманом CVIII, који гласи:

"Председник Републике:

1) обавља, у складу са овим Уставом и Уставом Босне и Херцеговине и законом, послове из области безбедности и односа Републике са другим државама и међународним организацијама";

У тачки 1. става 2. члана 80. замењеној Амандманом CVIII, реч: "одбране" брисана је (Амандман CXVI став1).

Тачка 2. става 2. члана 80. која је додата Амандманом CVIII брисана је (Амандман CXVI став 2).

Тачка 3. овог става замењена је Амандманом L, који гласи:

"3) председник Републике указом, на предлог Владе, поставља и опозива шефове представништава Републике Српске у иностранству и предлаже амбасадоре и друге међународне представнике Босне и Херцеговине из Републике Српске;

4) образује саветодавна тела и стручне службе за обављање послова из своје надлежности."

Два потпредседника Републике помажу председнику Републике у обављању послова које им повери председник Републике.

Став 2. члана 80. допуњен је тачком 1. став 1. Амандмана LXXXIII, тако да је реч "потпредседници" замењена речима: "два потпредседника Републике".

"Председник има два потпредседника из различитих конститутивних народа" (тачка 1. став 2. Амандмана LXXXIII).

Став 3. члана 80. замењен је тачком 3. Амандмана XL, која гласи:

"Председник Републике одређује који ће га потпредседник Републике замењивати у случају привремене спречености да обавља своје функције."

Члан 81.

Ставови 1. и 2. овог члана брисани су Амандманом CIX, а став 3. измењен тако да гласи:

"Председник Републике за време ратног стања и ванредног стања, којег прогласе институције Босне и Херцеговине, ако Народна скупштина не може да се састане, на предлог Владе или по сопственој иницијативи и након што саслуша мишљење председника Народне скупштине, доноси уредбе са законском снагом и о питањима из надлежности Народне скупштине и именује и разрешава функционере, које бира, односно именује и разрешава Народна скупштина."

Став 2. овог члана замењен је тачком 2. Амандмана XXXV, која гласи:

"Ове уредбе односно одлуке о именовању и разрешењу председник Републике подноси на потврду Народној скупштини чим она буде у могућности да се састане."

Став 3. овог члана измењен је тачком 3. Амандмана XXXV и Амандманом CIX, тако да гласи:

"Акнима Народне скупштине, односно актима председника Републике ако Народна скупштина не може да се састане, за време ратног стања које прогласе институције Босне и Херцеговине и ванредног стања могу се, изузетно, док то стање траје, обуставити поједине одредбе Устава које се односе на доношење закона, других прописа и општих аката и предузимања мера републичких органа и на поједине

људске слободe и права, осим слобода и права из чл. 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 24. и 25. Устава, мењати организација и овлашћења извршних, управних и правосудних органа и њихов персонални састав, као и територијална организација у Републици."

Члан 82.

Председник Републике може тражити од Владе да изложи ставове о појединим питањима од значаја за Републику, сазвати седницу Владе и ставити на дневни ред питање из њене надлежности.

Члан 83.

Члан 83. замењен је тач. 4 и 5. Амандмана XL, које гласе:

"На првим непосредним изборима бираће се само један потпредседник Републике.

Председника и потпредседнике Републике бирају грађани непосредним и тајним гласањем на време од четири године.

У ставу 2. члана 83, који је измењен и допуњен тач. 4. и 5. Амандмана XL, речи: **"време од пет година"** замењене су речима: **"време од четири година"** (Амандман ХСII).

Исто лице може бити изабрано за председника или потпредседника Републике највише два пута узастопно."

У тачки 5. Амандмана XL речи: **"и потпредседника"** замењене су речима: **"и потпредседнике"** (тачка 2. Амандмана LXXXIII).

Став 2. тачке 5. Амандмана XL брисан је тачком 3. Амандмана LXXXIII.

Тачка 5. Амандмана XL допуњена је тачком 4. Амандмана LXXXIII, која гласи:

"Председник Републике и потпредседници Републике директно се бирају са листе кандидата за председника Републике Српске, тако што је за председника изабран кандидат који оствари највећи број гласова, а за потпредседнике су изабрани кандидати из друга два конститутивна народа који имају највећи број гласова иза изабраног председника Републике."

Члан 84.

Председник Републике и потпредседници Републике приликом ступања на дужност полажу заклетву пред Народном скупштином.

Члан 85.

У случају непосредне ратне опасности или ратног стања, мандат председника Републике продужава се док такво стање траје, односно док се не створе услови за избор председника Републике.

Члан 85. допуњен је тачком 6. Амандмана XL, која гласи:

"Одредбе чл. 85. до 89. Устава о председнику Републике односе се и на потпредседника Републике."

Члан 86.

(Овај члан је брисан на основу Амандмана С).

Члан 87.

Председнику Републике престаје мандат пре истека времена на које је биран у случају оставке или опозива.

Члан 87. допуњен је тачком 6. Амандмана XL, која гласи:

"Одредбе чл. 85. до 89. Устава о председнику Републике односе се и на потпредседника Републике."

Члан 88.

Председник Републике је одговоран грађанима и они га могу опозвати истим поступком по коме су га и изабрали.

Члан 88. допуњен је тачком 6. Амандмана XL, која гласи:

"Одредбе чл. 85. до 89. Устава о председнику Републике односе се и на потпредседника Републике."

Члан 89.

Поступак предлагања, избора и опозива председника Републике уређује се законом.

Члан 89. допуњен је тачком 6. Амандмана XL, која гласи:

"Одредбе чл. 85. до 89. Устава о председнику Републике односе се и на потпредседника Републике."

Одредбе Устава о председнику Републике допуњене су Амандманом LIII, који гласи:

"Саветодавно тело највиших уставних институција Републике Српске је Сенат.

Сенат разматра питања од посебног значаја за политички, национални, економски и културни развој Републике Српске и највишим уставним институцијама даје мишљење о питањима из њихове надлежности.

Сенат има до 55 чланова које именује председник Републике.

За чланове Сената именују се истакнуте личности из јавног, научног и културног живота.

Став 5. Амандмана LIII брисан је Амандманом CI.

Седнице Сената сазива и председава им председник Републике.

Организација и начин функционисања Сената уређују се законом."

3. Влада и републичка управа

Члан 90.

Влада:

1. предлаже законе, друге прописе и опште акте;
2. предлаже план развоја, просторни план, буџет и завршни рачун;
3. обезбеђује провођење и извршава законе, друге прописе и опште акте;
4. доноси уредбе, одлуке и друга акта за извршавање закона;
5. даје мишљење о предлозима закона, других прописа и општих аката које Народној скупштини подноси други предлагач;
6. утврђује начела за унутрашњу организацију министарстава и других републичких органа управе и управних организација, поставља и разрешава функционере у министарствима, другим републичким органима и управним организацијама;
7. усклађује и усмерава рад министарстава и других републичких органа и управних организација;
8. врши надзор над радом министарстава и других републичких органа и управних организација и укида или поништава њихове акте који су у супротности са законом или прописом Владе;
9. обавља и друге послове у складу са Уставом и законом.

Члан 90. допуњен је тачком 1. Амандмана XLI и измењен Амандманом LXI, који гласе:

"Влада одлучује о образовању представништава Републике у иностранству."

Члан 91.

Влада се бира на период од четири године.
После сваког конституисања новоизабране Народне скупштине бира се нова Влада.

Члан 92.

Владу сачињавају председник, потпредседници и министри.

Став 2. члана 92. замењен је тачком 2. Амандамана XLI, који гласи:

"Народни посланик који је предложен за председника или потпредседника Владе или министра не може учествовати у одлучивању о избору Владе, а народни посланик који је изабран на те функције не може учествовати у изгласавању неповерења Влади, у гласању о свом разрешењу и о извештају Владе или министарства којим руководи."

Члан 92. допуњен је Амандманом LXXXIV, који гласи:

"Председник и потпредседници Владе не могу бити из реда истог конститутивног народа."

Након потпуног спровођења Анекса 7. најмање 15% чланова Владе мора бити из реда једног конститутивног народа. Најмање 35% чланова Владе мора бити из два конститутивна народа. Један члан Владе мора бити из реда Осталих.

У прелазном периоду до потпуног спровођења Анекса 7. Влада Републике Српске (председник Владе и 16 министара) састоји се од осам министара из реда српског, пет из реда бошњачког и три из реда хрватског народа. Једног министра из реда Осталих може именовати председник Владе из квоте најбројнијег конститутивног народа.

Влада има председника Владе, који има два заменика из различитих конститутивних народа, који се бирају из реда министара."

Члан 93.

Кандидат за председника Владе излаже Народној скупштини програм Владе и предлаже њен састав.

Влада је изабрана ако је за њен избор гласала већина од укупног броја народних посланика.

Члан 94.

Влада и чланови Владе одговарају Народној скупштини.

Народна скупштина може изгласати неповерење Влади.

Предлог за изгласавање неповерења Влади може поднијети најмање 20 народних посланика.

Влада може поставити питање свог поверења у Народној скупштини.

Председник Владе може предложити Народној скупштини разрешење члана Владе.

Одлука о разрешењу Владе или члана Владе сматра се усвојеном ако је за њу гласала већина од укупног броја народних посланика.

Влада и члан Владе могу Народној скупштини поднети оставку.

Оставка или разрешење председника Владе повлачи оставку Владе.

Влада којој је изгласано неповерење, која је поднела оставку или којој је престао мандат због распуштања Народне скупштине, остаје на дужности до избора нове Владе.

Члан 94. допуњен је тач. 3, 4. и 5. Амандмана XLI, које гласе:

"Председник Републике предлаже кандидата за председника Владе у року од 10 дана од дана усвајања оставке, изгласавања неповерења или престанка мандата претходној Влади због распуштања или скраћивања мандата Народне скупштине, а нова Влада мора бити изабрана у року од 40 дана од дана предлагања кандидата за председника нове Владе.

За време трајања мандата Владе, председник Владе може, на основу мишљења председника Републике и председника Народне скупштине, вршити промене у саставу Владе, о чему обавештава Народну скупштину.

Ако оцени да је дошло до кризе у функционисању Владе, председник Републике може, на иницијативу најмање 20 посланика и пошто саслуша мишљење председника Народне скупштине и председника Владе, затражити од председника Владе да поднесе оставку. Уколико председник Владе одбије да поднесе оставку, председник Републике га може разрешити.

Народна скупштина може за време ратног стања и непосредне ратне опасности изгласати неповерење Влади већином гласова на седници којој присуствује већина посланика."

Члан 95.

(Члан 95. брисан је Амандманом СII).

Члан 96.

Организација и начин рада Владе уређују се законом.

Члан 97.

Послове државне управе обављају министарства и други републички органи управе.

Министарства и други републички органи управе проводе законе и друге прописе и опште акте Народне скупштине и Владе, као и акте председника Републике, решавају у управним стварима, врше управни надзор и обављају друге управне послове утврђене законом.

Министарства и други републички органи управе су самостални у вршењу Уставом и законом одређених надлежности.

Одређена управна овлашћења законом се могу поверити предузећима и другим организацијама.

Члан 97. допуњен је Амандманом LXXXV, који гласи:

"Конститутивни народи и група Осталих ће бити пропорционално заступљени у јавним институцијама у Републици Српској.

Као уставни принцип, таква пропорционална заступљеност ће се базирати на попису из 1991. године, док се Анекс 7. у потпуности не проведе, у складу са Законом о државној служби Босне и Херцеговине. Овај општи принцип ће се прецизирати ентитетским законима. Ти закони ће утврдити конкретне рокове и регулисаће горе поменути принцип у складу са регионалном етничком структуром ентитета.

"Јавне институције", као што је то поменуто у горњем тексту, су министарства у Влади Републике Српске, општински органи власти, окружни судови у Републици Српској, као и општински судови у Републици Српској."

4. Народна банка

Члан 98.

(Члан 98. брисан је Амандманом LXXXVI).

5. Служба за платни промет и финансијску контролу

Члан 99.

(Члан 99. брисан је Амандманом LXXXVII).

VI ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА

Члан 100.

Територијална организација Републике уређује се законом.

Члан 101.

(Члан 101. брисан је Амандманом XXXII).

Члан 102.

Општина преко својих органа у складу са законом:

1. доноси програм развоја, урбанистички план, буџет и завршни рачун,
 2. уређује и обезбеђује обављање комуналних дјелатности,
 3. уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора,
 4. стара се о изградњи, одржавању и коришћењу локалних путева, улица и других јавних објеката од општинског значаја,
 5. стара се о задовољавању потреба грађана у култури, образовању, здравственој и социјалној заштити, физичкој култури, информисању, занатству, туризму и угоститељству, заштити животне средине и другим областима.
 6. извршава законе, друге прописе и опште акте Републике чије извршавање је поверено општини, обезбеђује извршавање прописа и општих аката општине,
 7. образује органе, организације и службе за потребе општине и уређује њихову организацију и пословање,
 8. обавља и друге послове утврђене Уставом, законом и статутом општине.
- Систем локалне управе уређује се законом.
Законом се може поверити вршење послова локалне управе у граду.

Члан 103.

Граду и општини припадају приходи утврђени законом и средства за обављање поверених послова.

VII. ОДБРАНА

Члан 104.

Члан 104. замењен је Амандманом СХ, који гласи:

"Право је и дужност свих грађана да бране и штите територију и уставни поредак Босне и Херцеговине и Републике Српске."

Став 2. члана 104. брисан је Амандманом СХVII.

Члан 105.

(Члан 105. брисан је Амандманом СХVIII).

Члан 106.

(Члан 106. брисан је Амандманом СХIX).

Члан 107.

(Члан 107. брисан је Амандманом СХIII).

VIII. УСТАВНОСТ И ЗАКОНИТОСТ

Члан 108.

Закони, статuti, други прописи и општи акти морају бити у сагласности са Уставом. Прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом.

Члан 109.

Закони, други прописи и општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступе на снагу.

Пре ступања на снагу, закони, други прописи и општи акти државних органа објављују се у одговарајућем службеном гласилу.

Члан 110.

Закони, други прописи и општи акти не могу имати повратно дејство.

Само се законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

Кажњива дела утврђују се и казне за њих изричу према закону, односно према другом пропису, који је важио у време извршења дела, осим ако је нови закон, односно пропис, блажи за учиниоца.

Члан 111.

Државни органи и организације које врше јавна овлашћења могу у појединачним стварима решавати о правима и обавезама грађана или примењивати мере принуде и ограничења, само у законом прописаном поступку у коме је свакоме дата могућност да

брани своја права и интересе и да против донесеног акта изјави жалбу, односно употреби друго законом предвиђено правно средство.

Члан 112.

Свакоме је зајамчено право да у поступку пред судом или другим државним органом или организацијом која у вршењу јавних овлашћења решава о његовим правима и дужностима, употребљава свој језик и да се упознаје са чињеницама на свом језику.

Члан 113.

Против појединачних аката судова, управних и других државних органа, као и организација које врше јавна овлашћења, донесених у првом степену, може се изјавити жалба надлежном органу.

Законом се, изузетно, може искључити жалба, ако је на други начин обезбеђена заштита права и законитости.

О законитости коначних појединачних аката, којима државни органи и организације које врше јавна овлашћења решавају о правима или обавезама, одлучује суд у управном спору, ако за одређену ствар није законом предвиђена друга судска заштита.

Само законом се може, изузетно, у одређеним врстама управних ствари, искључити управни спор.

Члан 114.

Влада Републике има право да до одлуке Уставног суда обустави од извршења пропис, општи или појединачни акт, за које сматра да су противуставни или противзаконити.

Република има право и дужност да путем републичких органа непосредно обезбеди извршавање закона и других прописа уколико их органи и организације у Републици не би извршавали.

IX. УСТАВНИ СУД

Члан 115.

Уставни суд:

1. одлучује о сагласности закона, других прописа и општих аката са Уставом;
2. одлучује о сагласности прописа и општих аката са законом;
3. решава сукоб надлежности између органа законодавне, извршне и судске власти;
У ставу 1. тачка 4. реч "**области**" брисана је (Амандман XLIII тачка 3).
4. решава сукоб надлежности између органа Републике, града и општине;
5. одлучује о сагласности програма, статута и других општих аката политичких организација са Уставом и законом.

Став 1. допуњен је тач. 1. и 2. Амандмана XLII, које гласе:

"Уставни суд прати појаве од интереса за остваривање уставности и законитости, обавештава највише уставне органе Републике о стању и проблемима у тој области и даје им мишљења и предлоге за доношење закона и предузимање других мера ради обезбеђења уставности и законитости и заштите слобода и права грађана, организација и заједница.

Уставни суд може оцењивати уставност закона и уставност и законитост прописа и општих аката који су престали да важе, ако од престанка важења до покретања поступка није протекло више од једне године."

Став 2. допуњен је тачком 1. Амандмана LXXXVIII, која гласи:

"Уставни суд:

1) одлучује о сагласности закона, других прописа и општих аката Народне скупштине са одредбама Устава о заштити виталних интереса конститутивних народа."

Члан 115. допуњен је Амандманом СШ, који гласи:

"Уставни суд одлучује о питањима имунитета, која проистичу из закона којима се уређује имунитет у Републици Српској."

Члан 116.

Ставови 1, 2. и 3. члана 116. брисани су Амандманом СХХ.

Овај члан је допуњен тачком 2. Амандмана LXXXVIII, која гласи:

"Уставни суд Републике Српске има девет чланова.

У тачки 2. Амандмана LXXXVIII реч: "максимално" брисана је (Амандман СХХI).

Веће за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске оснива се како би одлучивало о питањима виталног интереса у процедури описаној у Амандману LXXXII. Ово веће разматра сва питања која су од виталног интереса.

Веће за заштиту виталног интереса састоји се од седам чланова, два из сваког конститутивног народа и један члан из реда Осталих. Судије бира Народна скупштина Републике Српске и Веће народа."

Члан 117.

Судија Уставног суда не може вршити никакву другу јавну функцију.

Став 2. члана 117. замењен је тачком 5. Амандмана ХLII, која гласи:

"Председник и судије Уставног суда уживају имунитет као и народни посланици. О имунитету одлучује Уставни суд."

Члан 118.

Судији Уставног суда престаје функција када то сам затражи.

Став 2. члана 118. замењен је тачком 6. Амандмана ХLII, која гласи:

"Судија Уставног суда се разрешава дужности када буде осуђен за кривично дело које га чини недостојним за обављање функције, када трајно изгуби способност да обавља функцију, као и из других разлога утврђених Уставом и законом."

Члан 119.

Одлуке Уставног суда су општеобавезне и извршне на територији Републике.

У ставу 1. иза речи "извршне" додате су речи: "на територији Републике" (Амандман LXIV).

Извршење одлука Уставног суда обезбеђује Влада.

Члан 120.

Поступак пред Уставним судом, правно дејство његових одлука и друга питања његове организације и рада уређују се законом.

Члан 120. допуњен је тач. 3. и 4. Амандмана ХLII, које гласе:

"Свако може дати иницијативу за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости.

Поступак пред Уставним судом могу, без ограничења, покренути председник Републике, Народна скупштина и Влада, а остали органи, организације и заједнице под условима утврђеним законом.

Уставни суд може и сам покренути поступак за оцењивање уставности и законитости.

Кад Уставни суд утврди да закон није у сагласности са Уставом или да други пропис или општи акт није у сагласности са Уставом или законом, тај закон, други прописи или општи акт престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда."

X. СУДОВИ И ЈАВНА ТУЖИЛАШТВА

Члан 121.

Судску власт врше судови.

Судови су самостални и независни и суде на основу Устава и закона.

Судови штите људска права и слободе, утврђена права и интересе правних субјеката и законитост.

Члан 121а. додат је на основу Амандмана XCIV и гласи:

"Члан 121а.

Судство је самостално и независно од извршне и законодавне власти у Републици Српској.

Високи судски и тужилачки савет Републике Српске обезбеђује самосталност, независност, непристрасност, стручност и ефикасност судства и тужилачке функције у Републици Српској. Надлежности Високог судског и тужилачког савета, између осталог, укључују именовање, провођење дисциплинског поступка и разрешење судија, осим судија Уставног суда Републике Српске и обухватају и јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца у Републици Српској. Састав и додатне надлежности Високог судског и тужилачког савета утврђују се законом."

Члан 122.

Оснивање, надлежност, организација и поступак пред судовима утврђују се законом.

Члан 123.

Врховни суд Републике, као највиши суд у Републици, обезбеђује јединствену примену закона.

Члан 124.

Расправљање пред судом је јавно.

Јавност се може искључити у случајевима предвиђеним законом ради заштите посебних интереса Републике Српске, чувања тајне, заштите морала, интереса малолетника, приватног живота учесника у поступку и ради заштите других општих интереса.

Члан 125.

Суд суди у већу.

Законом се уређује у којим стварима суди судија појединац.

У суђењу учествују и судије поротници на начин утврђен законом.
Законом се може прописати да у одређеним судовима и у одређеним стварима у суђењу учествују само судије.

Члан 126.

Нико ко учествује у суђењу не може бити позван на одговорност у **кривичном или грађанском поступку** за мишљење изражено приликом доношења судске одлуке, а у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вршењу судијске функције, не може бити притворен без одобрења **Високог судског и тужилачког савета**.

Члан 126. измењен је Амандманом ХСV.

Члан 127.

Члан 127. измењен је Амандманом ХСVІ, који гласи:

"Судије, осим резервних судија, именују се доживотно, уколико овим уставом није другачије утврђено, осим ако не поднесу оставку, ако се не пензионишу или не буду разрешени с разлогом од стране Високог судског и тужилачког савета у складу са законом. Судијама, исто тако, може изузетно престати судијска функција као резултат процеса одабира, након реорганизације судова за време прелазног периода, како се утврђује законом којим се оснива Високи судски и тужилачки савет Републике Српске. Навршење старосне доби прописане за обавезан одлазак у пензију за судије утврђују се законом. Услови обављања функције за судије, укључујући и имунитет, утврђују се законом. Плата и друге накнаде судији не могу бити умањени за вријеме вршења судијске функције, осим као последица дисциплинског поступка у складу са законом.

Судија не може вршити јавну функцију нити било какав посао који доноси зараду а који су законом утврђени као неспојиви са судијском функцијом."

Члан 128.

Јавно тужилаштво је самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других по закону кажњивих дела и улаже правна средства ради заштите законитости.

Оснивање, организација и надлежности јавног тужилаштва уређују се законом.

Јавно тужилаштво врши своју функцију на основу Устава и закона.

Члан 129.

Члан 129. измењен је Амандманом ХСVІІ тако да гласи:

"Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца именују се на период утврђен законом, осим ако не поднесу оставку, ако се не пензионишу или не буду разрешени с разлогом од стране Високог судског и тужилачког савета у складу са законом. Јавним тужиоцима и заменицима јавних тужилаца може изузетно престати функција као резултат процеса одабира након реорганизације јавних тужилаштва за време прелазног периода, како се утврђује законом којим се оснива Високи судски и тужилачки савет. Навршење старосне доби прописане за обавезан одлазак у пензију за јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца утврђује се законом. Услови обављања функције за јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца, укључујући и имунитет, утврђују се законом.

Јавни тужилац или заменик јавног тужиоца не може обављати службу или било какав посао који доноси зараду, а који су законом утврђени као неспојиви са његовом функцијом."

Члан 130.

Члан 130. измењен је Амандманом ХСVIII тако да гласи:

"Судије, укључујући и председнике судова, јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца одабира, именује, проводи дисциплински поступак против и разрешава Високи судски и тужилачки савет у складу са законом."

Члан 131.

Адвокатура је самостална и независна делатност и служба која пружа правну помоћ. Организација и рад адвокатуре уређују се законом.

XI. ПРОМЕНА УСТАВА

Члан 132.

Предлог да се приступи промени Устава Републике могу поднети председник Републике, Влада и најмање 30 посланика Народне скупштине.

О предлогу да се приступи промени Устава одлучује Народна скупштина већином гласова народних посланика.

Члан 133.

Нацрт акта о промени Устава утврђује Народна скупштина већином гласова од укупног броја народних посланика.

Нацрт акта о промени Устава ставља се на јавну расправу.

Члан 134.

Након проведене јавне расправе о нацрту акта о промени Устава, Комисија за уставна питања Народне скупштине утврђује предлог акта о промени Устава.

Члан 135.

Ставови 1. и 2. члана 135. замењени су Амандманом LXXXIX, који гласи:

"О предлогу акта о промени Устава одлучују Народна скупштина и Веће народа."

Промена Устава усвојена је ако за њу гласа најмање две трећине од укупног броја народних посланика и већина чланова Већа народа из сваког конститутивног народа и Осталих."

Ако промена Устава не буде усвојена, предлог за промену о истом питању не може се поновити пре истека три месеца од дана када је предлог одбијен.

Члан 136.

Акт о промени Устава проглашава Народна скупштина.

Члан 137.

Устав Републике може се мењати уставним амандманима.

У случају ратног стања или непосредне ратне опасности Народна скупштина може утврдити предлог промене Устава и усвојити уставне амандмане на истом заседању (без отварања јавне расправе).

ХП. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 138.

(Члан 138. брисан је Амандманом ХС).

Иза члана 138. додаје се Амандман ХСI, који гласи:

"Од датума усвајања амандмана на Уставе ентитета, Уставна комисија Републике Српске (коју је формирао високи представник) ће се придржавати принципа садржаних у овом документу.

Након следећих општинских избора коначан начин бирања чланова у Већу народа уређује Народна скупштина и Веће народа."

Члан 138а. додат је на основу Амандмана СХIV и гласи:

„Члан 138.а

Као изузетак од принципа из члана 127. овог Устава, плата и/или друге накнаде судији могу бити умањени законом донесеним до 10. јануара 2006. године.

Умањење из става 1. овог члана може се извршити само једном.

Ставови 1. и 2. овог члана не могу се тумачити тако да је на било који начин или у било којем облику, директно или индиректно, дозвољено неко друго умањење плата и/или других накнада судији заштићених чланом 127. овог Устава."

Члан 139.

Овај Устав ступа на снагу даном његовог проглашења.

Члан 140.

За провођење овог Устава донеће се уставни закон.